

NAMSFOGDEN

Barne-og familiedepartementet
Forbruker-, tros- og livssynsavdelingen
Pb. 8036 Dep
0030 OSLO

Deres referanse
19/3669-2

Vår referanse

Dato
23.01.20

Innspill – Revisjon av gjeldsordningsloven

Det vises til departementets invitasjon til innspillsmøte av 16.09.19 og påfølgende åpning for innspill på nettportal med frist 15.01.20.

Innledning

Revisjonen tar sikte på en tilpasning av regelverket til dagens kredittmarked og teknologiske utvikling.

Departementet peker i sin invitasjon særlig på forenkling av prosessregler i forbindelse med fastsettelse av en gjeldsordning, behandlingen av endringssaker, klargjøring av i dag uregulerte problemstillinger for en mer enhetlig praksis, kreditorers dekningsgrad, sosialfaglige råd og veiledning ovenfor skyldnere, samt et enklere og mer forståelig regelverk.

Formålet

Felles enhet for sivil rettspleie (FSR) i Vest politidistrikt forstår formålet som en forenklet og mer enhetlig behandling av søknader som gjelder gjeldsforhandlinger. Dette vil kunne bidra til større forståelse og bedre rettssikkerhet for de som ender opp med en gjeldsordning, noe som igjen vil kunne føre til bedre gjennomføringsevne og et høyere antall gjennomførte gjeldsordninger.

Behovet

Behovet for en revisjon vises i første rekke ved den til dels lave kjennskapen til mulighetene ved offentlig gjeldsordning i samfunnet generelt, og også den til dels ulike forståelsen og oppfølgingen innkomne søknader hos de ulike namsdistriktene. FSR Vest er også av oppfatning av at mye av ressursbruken ved behandling av gjeldsordningssaker blir brukt på relativt få og spesifikke områder som bolig- og endringssaker, noe som i stor grad vil kunne forenkles ved en slik revisjon som Departementet her tar sikte på. Dette vil føre til at namsmannen får bedret kapasitet ved søknadstidspunktet og i forhandlingsperioden, som må anses å være namsmannens primæroppgave. I tillegg vil slike tiltak kunne øke andelen av gjeldsordninger som blir gjennomført.

Namsfogden i Bergen

Postboks 773 Sentrum, 5807 Bergen
Besøksadresse: Olav Kyrres gate 22
Telefon: 55 21 84 00 Faks: 55 21 84 30
E-post: bergen.namsfogd@politiet.no

Org.nr.: 988 899 992

Det oppleves som relevant å nevne at dagens saksbehandlingssystem (SIAN) oppfattes som utdatert og ineffektivt, selv om dette ikke faller innenfor revisjonen av lovteksten. Et nytt og forbedret saksbehandlingssystem og en digitalisering med større samhandling mellom både oppgaver og etater oppleves imidlertid å være høyst nødvendig om man skal få til en ønsket effektivisering. Dette kan med fordel tilpasses lovrevisjonen i både tid og prosess.

Forenkling av prosessregler

FSR Vest stiller seg positive til en forenkling av prosessregler i forbindelse med gjeldsordningsprosessen, som foreslått av departementet. Det er i dag altfor lang og stadig økende saksbehandlingstid ved søknad om gjeldsordning, og namsmannen framstår i praksis knapt som et reelt hjelpeapparat. Dette har imidlertid mer å gjøre med antallet saker og tildelte ressurser, og med unntak av klage på åpningsbeslutninger er vi dermed av oppfatning av at det ikke er tidsbruken i forkant av vedtatt gjeldsordning som er problematisk. Snarere tvert i mot kan tiden som er avsatt til denne behandlingen være en nødvendig modningsprosess for skyldnerne i flere saker. Tidsbruken i etterkant av vedtak er imidlertid et stort problem hvor forenkling og utbedring av prosessreglene er på sin plass.

Ved klage på åpning bør det eksempelvis åpnes for at namsmannen kan avvise enkle klager uten å gå veien om tingretten, og på den måten kutte både tid og ressursbruk. På samme måte kan man også senere i prosessen tenke seg at namsmannen kan stadfeste et frivillig forslag tross innsigelser fra kreditorfellesskapet uten å gå veien om retten i tilfeller hvor innsigelsene oppfattes som ubegrunnede.

Boligsaker

Et av områdene som oppfattes som problematiske er saker med bolig, som ofte er uoversiktlige, vanskelige og komplekse.

Listene med utleggspant er ofte lange og uoversiktlige, og verken kreditor eller pantenum lar seg enkelt identifisere i forhold til kravoppdateringer ved gjeldsordnings søknad. Utleggspant i eiendom må bli lettere å identifisere, og det bør fastsettes et fast saksnummer på tinglysningen som følger denne uavhengig av kreditor. Også legalpant kan være en utfordring, og kreditorer med legalpant burde være pliktige til å oppgi dette i sin kravsanmeldelse.

Boligers eierforhold kan være en utfordring i forhold til lån med og uten samskyldnere, tinglysning, innskudd ved kjøp av bolig og betjening av leie-, rente- og avdragskostnader i forkant av søknad om gjeldsordning. En forenkling av prosessreglene som på dette punktet kunne skapt en felles forståelse og økt likebehandling vil være ønskelig.

FSR Vest opplever at åpningen for å beholde bolig i en gjeldsordning er forholdsvis stor i forhold til intensjonen ved innføringen av gjeldsordningsinstituttet, og mener revisjonen er en god anledning til å se på behandlingen av boligsaker med blanke ark. Det skal i dag mye til at skyldner må avhende bolig, ettersom begge kriteriene med best dekning til kreditorene ved salg og at boligen overstiger skyldnerens behov sjelden inntreffer. Dette fører til at en del relativt sett store, fine og/eller dyre boliger tidvis kan beholdes, i motsetning til det som oppfattes å være den generelle rettsforståelsen. I forbindelse med dette kan det være relevant å vurdere om det kan tenkes at det bør eksistere en maksgrænse for hvor høy boligverdi som kan aksepteres i en gjeldsordning, samtidig som det vurderes om friverdi kan være akseptabelt. Verdien av de to foregående elementene må også vurderes i forhold til støtteelementet ved en eventuell verdistigning, som ikke oppleves benyttet i praksis selv om det allerede er en del av dagens regelverk.

Endringssaker

FSR Vest bruker uforholdsmessig mye tid på endringssaker, og statistikken viser at antallet endringssaker stadig øker for landet som helhet. Dette skyldes delvis at alle variasjoner som oppstår i en gjeldsordningsperiode har en tendens til å oppfattes av flere parter som noe skyldneren kan begjære endret, selv når dette ikke medfører en svekkelse av dennes evne til å oppfylle gjeldsordningen. Delvis skyldes det også at enkle endringer krever uforholdsmessig mye saksbehandling.

Revisjonen bør ta sikte på å enda tydeligere presisere at namsmannen kun har handleplikt ved endringer som begjæres i tilfeller med svekket evne til gjennomføring, og på den måten frigjøre store ressurser som i dag går med til andre typer endringer.

Samtidig bør det i større grad åpnes for og standardiseres en mulighet for skyldnere i en gjeldsordning å komme med et endringsforslag hvor det ikke er svekket evne til gjennomføring. I dag gjøres dette best ved opplysningsplikt som er en prosess hvor det oppstår en to måneders frist og hvor kreditorene ikke kan komme med innsigelser uten å begjære omgjøring ovenfor tingretten. En ny standardisering bør imidlertid i langt større grad stille krav til skyldner selv, og begrense namsmannens veilednings- og handleplikt.

Et eksempel på en slik forenkling kan være ved uteglemte krav, hvor det kan tenkes at namsmannen beslutter disse innlemmet uten den omstendelige prosessen med en endringssak. Det samme bør også gjelde for endringer i skyldners økonomiske situasjon under en gitt beløpsgrense.

Avtalemal

FSR Vest går inn for at såkalte flytende avtaler gjøres til ny hovedmal, samtidig som selve malen forenkles og kortes ned ved å utelate gjengivning av lovtekst og fokusere på skyldners budsjett og plikter i avtaleperioden.

Flytende avtaler er den malen som passer best til skyldners praktiske situasjon som i løpet av en fem års avtaleperiode "alltid" endrer seg, men hvor avtalen likevel er fast for skyldner ved at livsopphold og aksepterte utgifter forblir de samme uavhengig av andre forhold. For kreditorer som etterlyser en betalingsplan er det ikke verre enn at det til enhver tids gjeldende månedsbudsjett ganget med periodens lengde oppfattes som en slik betalingsplan.

Transportering av krav

Både skyldnere og namsmyndigheter bruker uforholdsmessig mye tid på krav som transporteres og dermed endrer betalingsinformasjon i løpet av gjeldsordningsperioden. FSR Vest tar til orde for en ordning hvor det kravsanmeldte konto- og KID-nummer vedvarer gjennom hele gjeldsordningsperioden, uavhengig av hvem som til enhver tid er kravets prosessfullmektig.

Råd og veiledning

Namsmannens rolle ved råd og veiledning bør være et fast oppfølgingstilbud et visst antall ganger i løpet av en avtaleperioden, samt en kokret vurdering ved henvendelser og begjæringer fra avtalens parter. Ut over dette bør namsmannens rolle som vakthund og regnskapsfører begrenses, noe som blant annet blir ivaretatt ved at namsmannen kan vedta enkle endringer som vist til over. Slik situasjonen er i dag har namsmannen verken kompetanse eller kapasitet til å tettere oppfølging.

Lars Ø. Berg
Fagansvarlig gjeld

Vest politidistrikt
FSR - Namsfogden i Bergen

Telefon: 55 21 84 00
: